

Małgorzata Myśliwiec

"Análisis de la Política de Juventud en el Estado de Bienestar Español (1975-2005)", María Belén Martín Castro, Sevilla 2008 : [recenzja]

Studia Politicae Universitatis Silesiensis 8, 206-209

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

María Belén Martín Castro: *Análisis de la Política de Juventud en el Estado de Bienestar Español (1975—2005)*.

Sevilla: Ediciones Alfar, 2008, ss. 427¹.

Po dwudziestu latach przemian demokratycznych Polska nadal stoi wobec bardzo wielu wyzwań, związanych z koniecznością politycznego zaprojektowania i prawnego uregulowania funkcjonowania istotnych obszarów życia społecznego. Jednym z nich pozostaje niewątpliwie problem stosunku państwa i elit politycznych do spraw młodzieży. Umiejętne sformułowanie celów polityki państwa w ramach owego obszaru społecznej rzeczywistości, a także przyjęcie stosownych regulacji prawnych, może mieć ogromne znaczenie dla jego przyszłości. Obecność Polski w strukturach jednoczącej się Europy stwarza bowiem z jednej strony ogromną szansę dla młodych obywateli, z drugiej jednak jest związana z pojawieniem się nowych zagrożeń. Dlatego analiza przykładu kształtowania i realizowania w tym zakresie polityki państwa, które od końca lat siedemdziesiątych XX wieku cieszy się demokracją, a od połowy lat osiemdziesiątych ubiegłego stulecia należy do struktur jednoczącej się Europy, może być niezwykle pomocne w określeniu najważniejszych potrzeb, szans i zagrożeń dla współczesnej młodzieży w Polsce.

¹ Podstawą do przygotowania niniejszej publikacji była rozprawa doktorska napisana przez Autorkę i obroniona na Uniwersytecie w Granadzie, w Instytucie Nauk Politycznych i Administracji. Ze względu na ograniczenia związane z sugerowaną przez wydawcę objętością książki, odnosi się ona zaledwie do jednej trzeciej materiału, który został opracowany jako wynik przeprowadzonych badań. Zakres przedmiotowy książki ogranicza się zatem wyłącznie do problemu polityki wobec młodzieży. Poza obrębem publikacji pozostały zagadnienia ruchów społecznych i młodzieżowych, polityki wobec młodzieży w Europie oraz polityki edukacyjnej w zakresie szkół średnich w Hiszpanii.

Między innymi z tego powodu książka Marii Belén Martín Castro może być dla polskiego politologa lekturą ciekawą. Kompleksowa analiza problemu polityki wobec młodzieży w hiszpańskim państwie dobrobytu w latach 1975—2005 jest bowiem pierwszym w Hiszpanii opracowaniem poświęconym temu zagadnieniu z perspektywy politologicznej. Wcześniejsze badania — głównie socjologiczne — poświęcone były przeważnie wybranym problemom współczesnej młodzieży.

Książka składa się z siedmiu obszernych rozdziałów, które tworzą logiczną i usystematyzowaną całość. Autorka zawarła w nich bowiem zarówno cele badawcze, założenia metodologiczne i rozważania teoretyczne, jak i analizę przyjętych w Hiszpanii rozwiązań prawnych i instytucjonalnych w badanym zakresie, która stanowi najważniejszą część pracy.

Niewątpliwie najważniejszym pytaniem, jakie stawia sobie zazwyczaj odbiorca przed przystąpieniem do lektury, jest kwestia celu pracy. María Belén Martín Castro postanowiła poświęcić wielopłaszczyznową analizę problemu polityki wobec młodzieży odpowiedziom na kilka pytań. Po pierwsze, jaki jest stosunek państwa do grupy, która w latach dziewięćdziesiątych XX wieku stanowiła już niemal czwartą część społeczeństwa hiszpańskiego. Po drugie, jak hiszpańskie państwo dobrobytu próbowało rozwiązywać tak istotne problemy, jak edukacja i wykształcenie, mieszkalnictwo, bezrobocie wśród młodzieży, czy też problem zagrożeń, takich jak alkoholizm czy narkomania. Ważnym elementem badań, które przeprowadziła Autorka, była także kwestia tak zwanych nowych zagrożeń. Niewątpliwie należy do nich zaliczyć takie problemy, jak nowe przypadki wykluczenia czy też nowe formy wypoczynku i spędzania czasu wolnego. W tym kontekście María Belén Martín Castro zadała także pytanie: Dlaczego niektóre rozwiązania w zakresie polityki wobec młodzieży są nadal uważane za dobre i skuteczne, a inne wraz z upływem czasu zostały odrzucone? W końcu uwagę zwraca także analiza planowania i realizowania polityki wobec młodzieży w państwie zdecentralizowanym, które z jednej strony uczestniczy w podejmowaniu decyzji politycznych na szczeblu europejskim, ale z drugiej dopuszcza prawne regulacje w tym względzie na poziomie wspólnoty autonomicznej oraz na poziomie lokalnym.

W rozdziale drugim, poświęconym założeniom metodologicznym pracy, szczególną uwagę zwraca sam wybór metody badawczej. Autorka postanowiła zbadać problem przez pryzmat analizy politycznej. W jej przekonaniu pozwala ona bowiem na szczególne odniesienie się do problemów definicyjnych, a także omówienie zasad kształtowania zarządzania publicznego, a także jego modeli oraz liczby uczestniczących w nim podmiotów, jak i przyjęcie ujęcia neoinstytucjonalnego, ukazującego ewolucję od pluralizmu klasycznego do instytucjonalnego. Wybór tej metody niewątpliwie wyróżnia pracę Marii Belén Martín Castro na tle wcześniejszych badań i skłania do

stwierdzenia, że podjęta problematyka może być ciekawa badawczo nie tylko z socjologicznego, ale i politologicznego punktu widzenia.

W rozdziale trzecim i czwartym Autorka podjęła rozważania teoretyczne, dotyczące różnych koncepcji polityki wobec młodzieży. Nie stanowią one jednak wyodrębnionego badawczo wątku, lecz są przedstawiane w kontekstach socjoekonomicznym i polityczno-instytucjonalnym, które warunkują ich występowanie i kształt. W tym zakresie Autorka rozpatruje problem kryzysu państwa dobrobytu oraz jego ewolucję i przebudowę, zarówno w wymiarze międzynarodowym, jak i w odniesieniu do przypadku hiszpańskiego. W szczególności analiza stanu państwa dobrobytu na przykładzie Hiszpanii pozwoliła na ukazanie skomplikowanego problemu pluralizmu dobrobytu oraz mnogości aktorów, partycypujących w procesie jego budowania. W celu osiągnięcia takiego rezultatu Autorka przedstawia państwo jako dynamiczny substrat, w którym rozwijają się różne obszary polityki społecznej, a rozwój ten jest konieczny ze względu na mnogość instytucji — zarówno publicznych i prywatnych, jak i społecznych oraz rodzinnych. To bowiem ich istnienie i działanie pozwala ostatecznie na stworzenie przestrzeni dobrobytu we współczesnym państwie. Należy przy tym podkreślić, że tę część pracy przygotowano na podstawie bardzo bogatej literatury przedmiotu.

Najobszerniejszą część książki stanowi fundamentalny dla niej rozdział piąty. Zawiera on bowiem politologiczną analizę problemu polityki wobec młodzieży w państwie hiszpańskim od czasów dyktatury generała Franco aż do 2005 roku. W pierwszej kolejności Autorka przedstawia w nim zjawiska charakterystyczne dla okresu przedkonstytucyjnego, a w szczególności analizuje problem młodzieżówek organizowanych w celu wspierania reżimu autorytarnego (głównie: Frente de Juventudes oraz Organización de Juventudes de España). Ważnym elementem owej analizy jest także problem polityki wobec młodzieży w okresie transformacji ustrojowej, w której istotną rolę odegrała reforma Adolfo Suáreza.

Po przedstawieniu problemu w historycznym ujęciu okresu przedkonstytucyjnego, Autorka przechodzi do omówienia zagadnienia polityki wobec młodzieży w sferze prac zmierzających do przygotowania nowej ustawy zasadniczej. Jest to część bardzo dobrze udokumentowana i przedstawia polityczne kulisy dyskusji nad takimi problemami, jak granica wieku, pozwalająca na podejmowanie różnego rodzaju działań, zarówno w życiu publicznym, jak i prywatnym, oraz promocja problemów młodzieży. Na szczególną uwagę zasługuje także analiza okresu następującego bezpośrednio po uchwaleniu konstytucji, czyli początku tworzenia państwa regionalnego. Nowa ustawa zasadnicza wyznaczyła bowiem jedynie prawne granice tego procesu. Jednakże jego ostateczny rezultat miał być wynikiem decyzji podjętych przez ustawodawcę zwykłego, a także ukształtowany przez orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Dla polskiego odbiorcy niezwykle interesująca może być

w tym kontekście analiza sposobu decentralizacji państwa, również w zakresie polityki społecznej. Odpowiedzialność za jej kreowanie i realizowanie została bowiem podzielona pomiędzy trzy szczeble decydowania politycznego — państwowy, autonomiczny i samorządowy. Treść rozdziału piątego doskonale pokazuje, że decentralizacja państwa może służyć efektywnemu realizowaniu założeń polityki, mającej na celu budowę państwa dobrobytu. María Belén Martín Castro pokazała ów proces na przykładzie trzech planów, dotyczących młodzieży, przyjętych na lata 1991—1994, 1994—1997 oraz 2000—2003. Przedmiotem analizy stały się również założenia wstępne projektu czwartego planu, przewidzianego na lata 2005—2008.

Podsumowując, należy stwierdzić, że książka opublikowana przez Marię Belén Martín Castro to opracowanie bardzo ciekawe i wartościowe. Ma solidny warsztat metodologiczny, jaki wypracowała sobie młoda badaczka problemu, a także bogatą bazę źródłową oraz reprezentatywną literaturę przedmiotu. Dla polskiego odbiorcy może być cennym źródłem informacji o sposobach kształtowania polityki państwa w zakresie problemów dotyczących młodzieży. Jej lektura udowadnia także, że decentralizacja państwa może być skutecznym narzędziem modernizacji, prowadzącym do znacznego polepszenia sytuacji bytowej jego obywateli.

Małgorzata Myśliwiec